

Klijnsma, maak bijstand-experimenten mogelijk

Gemeenten, wethouders van allerlei partijen, een meerderheid in de Tweede Kamer: allemaal willen ze experimenten met een ander soort bijstand. Een sociale bijstand, waarbij iemand niet gestraft wordt voor werkloosheid, maar mensen met vertrouwen behandeld worden en werken loont. Want zó kun je de 600 duizend werklozen weer aan het werk krijgen. Maar staatssecretaris Klijnsma heeft het nog steeds niet geregeld, zelfs niet nadat haar eigen partij op het afgelopen congres weer vóór experimenteerruimte stemde.

De Participatiewet, die vorig jaar is ingegaan, is de strengste bijstandswet ooit: sollicitatieplicht, tegenprestaties, het verplicht volgen van een re-integratietraject, sancties en nauwelijks ruimte om bij te verdienen. Maar: het werkt niet. De repressiemachine kleineert en helpt mensen eerder in de put dan naar een baan.

Geen wonder dat steeds meer gemeenten willen experimenteren met een andere bijstand om te onderzoeken wat werkt om mensen te laten participeren. Een hele trits voorstellen is al uitgewerkt: van het opheffen van een deel of zelfs alle sancties en een soort basisinkomen tot een 'bijstand op maat'.¹ Wat de experimenten gemeen hebben is dat zij willen onderzoeken welke regels en voorwaarden bijdragen aan de participatie van mensen, en welke niet.

Maar experimenteren met een andere bijstand kan niet zomaar. De Participatiewet is strikt. Gisteren nog was in het nieuws dat Amsterdam op de vingers wordt getikt omdat ze geen verplichte tegenprestatie vraagt. Ook moeten gemeenten de kostendelersnorm en sancties opleggen en bijna alle inkomsten verrekenen met de uitkering. Gelukkig is er in de wet wel een mogelijkheid voor experimenteerruimte. Die kan de staatssecretaris maken.

Maar actie van staatssecretaris Klijnsma blijft uit. Eerst leek ze niet te willen. Later wilde ze een eenduidig plan van vier wethouders waarmee ze in gesprek is. Daarna bleek het allemaal juridisch heel ingewikkeld te zijn. Nu lijkt het erop dat er maar een paar gemeenten mee mogen doen en dat de experimenteerruimte heel beperkt blijft. En een inhoudelijke update heeft Klijnsma de Tweede Kamer sinds november niet meer gegeven.

De roep om experimenteerruimte wordt alsmaar luider. In veel gemeenten kwamen het afgelopen jaar initiatieven voor de start van nieuwe experimenten. In de zomer bleken er al 41 gemeenten mee bezig te zijn.² De vier wethouders van Groningen, Utrecht, Wageningen, Tilburg zijn sinds dit najaar in gesprek met de staatssecretaris over het starten van een experiment.

In november nam een meerderheid in de Tweede Kamer een GroenLinks-motie aan die variatie in de experimenten mogelijk maakt en ook andere gemeenten dan de genoemde

¹ <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/experimenten-met-bijstand-wie-wil-wat.9505284.lynkx>

² <https://decorrespondent.nl/3164/Hoe-het-basisinkomen-Nederland-verovert/393067431372-56a56c5f>

vier laat experimenteren. Vorige maand vroegen veertien wethouders van allerlei partijen in een brief aan de staatssecretaris om ook te mogen gaan experimenteren. Wethouders van SP tot VVD willen aan de slag. Wethouder Vliegenthart (Amsterdam) dringt als voorzitter van de VNG-commissie Werk en Inkomen ook aan op het bieden van ruimte voor experimenten. Vorig weekend werd weer een motie aangenomen op het PvdA-congres om de pilots snel mogelijk te maken. Toch blijft actie uit.

Wij roepen de staatssecretaris op om zo snel mogelijk experimenten met een sociale bijstand mogelijk te maken. Gemeenten willen het beste voor hun burgers: aan het werk en uit de bijstand.

Dat kan ook op een sociale manier: steeds meer gemeenten merken dat de Participatiewet met zijn repressie, verplichtingen en ingebouwd wantrouwen contraproductief werkt. Het kabinet lijkt deze realiteit nog steeds niet onder ogen te willen zien. Dat is erg voor de wethouders die beleidsvrijheid was beloofd, slecht voor het land met een hoog aantal langdurig werklozen en vooral erg voor al die mensen die nu thuis zitten en als kleine kinderen worden behandeld door het beleid van dit kabinet.

Linda Voortman, Tweede Kamerlid GroenLinks
Rutger Groot Wassink, fractievoorzitter GroenLinks Amsterdam